

DESETO RAMAZANSKO SIJELO

OBAVEZNI ADABI POSTA

Sva hvala pripada samo Allahu, Onome koji je sva stvorenja uputio na najljepše ponašanje. Otvorio im je sva vrata Svoje milosti i darežljivosti. Prosvijetlio je vjernike, pa su oni shvatili suštinu i posvetili se stjecanju nagrade, dok je razume onih koji se okreću od pokornosti Njemu, učinio slijepim tako da je između njih i Njegovog nura pregrada. Prve je uputio Svojom dobrotom i milošću, dok je druge u zabludi ostavio iz Svoje pravde i mudrosti. Doista, u tome je pouka za one koji razum imaju.

Svjedočim da nema drugog boga dostojnog obožavanja osim Allaha jedinog, On sudruga nema, samo Njemu pripada vlast, On je Silni i Onaj koji obilno daruje. I svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, onaj koji je poslan s najuzvišenijim ibadetima i najljepšim ponašanjem, neka je Allahov salavat i selam na njega, na svu njegovu porodicu, sve ashabe i sve one koji ih slijede u dobru do Dana konačnog povratka.

Draga moja braćo, znajte da post ima brojne adabe i ako se ti adabi ne ispune, post neće biti potpun. Ovi adabi dijele se na dvije vrste:

- *Obavezni adabi*, tj. obavezne radnje o kojima postač mora strogo voditi računa i koje mora izvršavati,
- *Adabi koji se preporučuju* o kojima bi postač, također, trebao voditi računa, odnosno postaču ne priliči da ih izostavlja.

❖ U obavezne adabe ubraja se i da postač obavlja one ibadete koje mu je Uzvišeni Allah strogo naredio, kako tjelesne ibadete tako i ibadete jezika. Od tih ibadeta najvažniji je obavezni namaz, koji je najpritrđeniji temelj islama, nakon dva šehadeta. Stoga je obaveza voditi računa o propisanim namazima, neophodno je ustrajavati u njihovom obavljanju, klanjati ih sa svim njihovim sastavnim dijelovima, ruknovima, vadžibima i šartima. Tako će vjernik obavljati namaz u njegovo vrijeme, u mesdžidu sa ostalim muslimanima. Obavljanje navedenog predstavlja bogobožnost zbog koje je i propisivan post i stavljan u obavezu svim narodima. Zapostavljanje namaza suprotno je

bogobožnosti i takav postupak povlači za sobom kaznu. Svevišnji Allah je rekao:

﴿ خَلَفَ مِنْ بَدِينِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ عَذَابًا ۝٩١ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ۝٩٢﴾

"I njih naslijediše zli potomci koji su zapostavili namaz i slijedili strasti, pa će biti bačeni u džehennemske doline nesnosne patnje. Osim onoga koji se pokaje, uzvjeruje i čini dobra djela. Takvi će ući u Džennet i nikakvo im nasilje neće biti učinjeno."¹⁰⁸

Među postačima ima onih koji se olahko odnose prema namazu u džematu iako je na stepenu obaveznosti. Uzvišeni Allah naredio je obavljanje namaza u džematu u Svojoj Knjizi:

﴿ وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلَنْتُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا آسَلِحْتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسَلِحْتَهُمْ ۝٩٣﴾

"Kada ti budeš s njima i kada ustaneš s njima namaz da obaviš, neka jedni s tobom namaz obavljaju i neka svoje oružje uzmu. Pa kada završe namaz, neka oni budu iza vas, a onda neka dođu oni drugi koji nisu klanjali pa neka i oni klanjaju namaz s tobom."¹⁰⁹

Svevišnji Allah naređuje obavljanje namaza u džematu u toku borbe i velikog straha, pa je stoga obavljanje namaza u džematu u stanju mira i sigurnosti preče i obaveznije.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, spominje da je neki slijepac došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Allahov Poslaniče, ja nemam vodiča da me vodi do mesdžida", pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, olakšao, tj. dozvolio da ne dolazi na namaz u džemat. Međutim, nakon što se slijepac okrenuo i pošao, dozvao ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: "Čuješ li poziv za namaz?" Čovjek je rekao: "Da." Na to mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzvratio: "Odazovi se onda."¹¹⁰ Vidi-

¹⁰⁸ Prijevod značenja Merjem, 59-60.

¹⁰⁹ Prijevod značenja En-Nisa, 102.

¹¹⁰ Muslim.

mo da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dozvolio izostajanje sa namaza u džematu čovjeku slijepcu koji nije imao vodiča do mesdžida. Onaj koji izostavlja namaz u džematu, pored toga što ne izvršava vadžib – obavezu, sprečava i samome sebi postizanje ogromne nagrade, brojnih dobrih djela, jer se vrijednost namaza u džematu uvećava, kako stoji u dva Sahiha. Od Ibn Omera, radijallahu anhumu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Namaz u džematu vredniji je od namaza pojedinca za 27 puta."* Također, takva osoba propušta brojne džematske, društvene koristi koje muslimani ostvaruju zajedničkim okupljanjem na namazu, kao što su: usađivanje ljubavi i bratstva u srcima vjernika, poučavanje neznalice, pomaganje potrebnog i mnoge druge koristi.

Na drugoj strani, zapostavljanjem namaza u džematu čovjek se izlaže kazni, poistovjećuje sa munaficima – licemjerima. U dva Sahiha bilježi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Najteži namazi munaficima su jacija-namaz i sabah-namaz, a da znaju koje je dobro u njima, dolazili bi na njih pa makar i pužući. Čvrsto sam bio naumio narediti da se skupe drva za potpalu, pa onda reći mujezinu da pozove na namaz, a drugom čovjeku narediti da ljude predvodi u namazu, a ja da se zaputim onim ljudima koji ne prisustvuju namazu u džematu pa da im kuće popalim."* U Sahihu imama Muslima bilježi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: "Koga raduje da sutra sretne Allaha kao musliman, neka čuva ove namaze i neka ih obavlja kada čuje ezan. Uistinu je Allah propisao vašem Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, sunnete – postupke koji vode do Pravog puta, i uistinu su ovi namazi dio upute, Pravog puta. Mogao si primijetiti kako u naše vrijeme sa namaza u džematu nije izostajao osim licemjer čije je licemjerstvo bilo poznato. Jedan od ljudi dolazio bi oslonjen na dvojicu, i sve tako dok ne bi stao u saff." Među postačima ima i onih koji idu dalje od ovoga, pa dozvoljavaju sebi da prespavaju namaze, namazi im prolaze, a ovo je uistinu jedno od najvećih loših djela. Zapostavljanje namaza je najopasnije zapostavljanje. Čak većina islamskih učenjaka smatra da onome ko odgodi klanjanje namaza do poslije njegovog namaskog vremena, bez šerijatski opravdanog razloga, taj namaz mu neće biti primljen pa makar ga klanjao 100

puta, zbog Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Ko učini djelo koje nije utemeljeno u našoj vjeri, ono mu se odbija."¹¹¹ A namaz koji se obavlja u nekom drugom, a ne u propisanom vremenu, ne ulazi u okvire vjere kojoj je pozivao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tako da je takvo djelo odbijeno, nije primljeno.

❖ Obavezna radnja tokom posta jeste i klonjenje postača od svega što mu je Uzvišeni Allah zabranio i što mu je zabranio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kako od riječi tako i od djela. Shodno tome, postaču je obaveza da se kloni laži, a najveća laž jeste laž na Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao naprimjer da Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pripíše da su dozvolili nešto što je zabranjeno, ili da su zabranili nešto što je dozvoljeno, a u sve to se upušta bez znanja. Svevišnji Allah je rekao:

﴿ وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِيُفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يُفْتَرُونَ

عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يَفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾ مَتَّعَ قَلِيلٌ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾

"I ne izmišljajte svojim jezicima laži govoreći ovo je dozvoljeno, a ovo je zabranjeno, iznoseći laži na Allaha. Uistinu, oni koji iznose laži na Allaha neće uspjeti. Malo će uživati, a zatim im pripada bolna patnja."¹¹²

U dva Sahiha bilježi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko na mene namjerno slaže, neka sebi pripremi mjesto u Vatri." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio je na laž rekavši: "Dobro se čuvajte laži, jer doista laž vodi ka grijesima, a grijesi vode do Vatre, i neće čovjek prestati lagati i tragati za lažima sve dok kod Allaha ne bude upisan kao lažljivac."¹¹³

Postaču je obaveza da se kloni gibeta – ogovaranja, a pod ogovaranjem se podrazumijeva spominjanje brata u njegovom odsustvu po onome što on ne voli, svejedno da li se to odnosilo na njegov izgled – naprimjer da se kaže: hromi, ćoravi i sl., s ciljem da se

¹¹¹ Muslim.

¹¹² Prijevod značenja En-Nahl, 116-117.

¹¹³ Muttefekun alejhi.

spomene njegova mahana – ili na njegovo ponašanje, naprimjer da se kaže: ahmak, ludak, fasik, razvratnik, grješnik i sl. Dakle, zabranjeno je govoriti o nekome u njegovom odsustvu bez obzira da li to što se govori bilo istina ili ne, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o gibetu pa je rekao: *"To je da spomeješ svoga brata po onome što on ne voli."* Neko upita: "Šta ako o svome bratu rekne ono što je istina?" Allahov Poslanik mu odgovori: *"Ako o njemu rekneš ono što je istina, tada si ga ogovorio, a ako rekneš o njemu ono što nije istina, onda si ga potvorio."*¹¹⁴ Uzvišeni Allah zabranio je ogovaranje u Kur'anu i poistovjetio ga sa najružnijom slikom, a onoga koji ogovara druge poistovjetio je sa čovjekom koji jede meso svoga mrtvog brata. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿وَلَا يَتَّبِعْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ﴾

﴿١٢﴾

"I ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekome od vas bilo drago da jede meso svoga umrlog brata?! A to je vama odvratno!"¹¹⁵

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pripovijedao je da je u noći Miradža prošao pored ljudi koji su imali bakarne nokte, pa su njima grebali svoja lica i svoje grudi. Upitao je Džibrila: *"Ko su ovi ljudi?"*, a on mu je odgovorio: *"Ovo su oni koji su jeli meso ljudi i napadali na njihovu čast."*¹¹⁶

Postaću je obaveza da se kloni nemimeta, a to je prenošenje riječi od jedne do druge osobe s ciljem iskvarivanja njihovih odnosa, zavađanja, i to se smatra velikim grijehom. U dva Sahiha bilježi se hadis od Ibn Abbasa, radijallahu anhumu, u kojem se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored dva kabura pa je rekao: *"Uistinu se ova dvojica kažnjavaju, ali ne kažnjavaju se zbog nečega velikog (tj. njima teškog djela). Jedan od njih kažnjava se zbog toga što se nije čuvao mokraćne, a drugi zbog prenošenja tuđih riječi (nemimeta)." Nemimet je prenošenje tuđih riječi radi zavađanja ljudi i predstavlja zlo kako za pojedinca tako i za zajednicu, jer vodi do*

¹¹⁴ Muslim.

¹¹⁵ Prijevod značenja El-Hudžurat, 12.

¹¹⁶ Ebu Davud.

razjedinjavanja muslimana, širenja neprijateljstva i mržnje među njima. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ وَلَا تَطْعَمْ كُلَّ حَلْفٍ مِّمَّيْنِ ۝ هَذَا مَسَاءٌ بِمِيسِرٍ ۝ ﴾

"...i ne slušaj nijednog krivokletnika, prezrenog, klevetnika koji tuđe riječi prenosi!"¹¹⁷ Onaj koji tebi prenosi riječi o drugom, znaj da će i drugome prenositi o tebi.

Postaću je obaveza da se kloni varanja u svakoj vrsti poslovanja: kupoprodaji, iznajmljivanju, izvršavanju poslova, uzimanju i vraćanju zaloga i dr., a također obaveza mu je da se kloni varanja prilikom savjetovanja i dogovaranja, jer zaista se varanje ubraja u velike grijehе. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odrekao se i ogradio od onoga koji vara, rekavši: "Ko nas vara, taj nije od nas", a u drugoj verziji stoji: "Ko vara, taj nije od mene!"¹¹⁸ Varanjem se pronevjerava emanet, gubi povjerenje i pouzdanje kod ljudi. Svaka zarada dobivena varanjem prezrena je i haram zarada, koja svome počiniocu, koji je varao, neće uvećati ništa drugo do udaljenost od Allaha, subhanehu ve te'ala.

Postaću je obaveza da se kloni svih muzičkih i zabavnih instrumenata jer su oni strogo zabranjeni, a zabrana postaje veća kada se udruže s lijepim zavodljivim glasovima i zavodnim sadržajima. Uzvišeni Allah rekao je:

﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَتَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ

﴿ مُهِينٌ ۝ ﴾

"I među ljudima ima onih koji kupuju priče i time odvrćaju od Allahova puta a da toga nisu ni svjesni! Uzimaju ih za zabavu. Takvima pripada kazna poniženja."¹¹⁹

Vjerodostojno se prenosi od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je bio upitan o značenju ovoga ajeta, pa je odgovorio: "Tako mi Allaha pored kojeg drugog boga nema, to je pjesma!" Također, slična predaja vjerodostojno se prenosi i od Ibn Abbasa i Ibn Omera, radija-

¹¹⁷ Prijevod značenja El-Kalem, 10-11.

¹¹⁸ Muslim.

¹¹⁹ Prijevod značenja Lukman, 6.

lahu anhum. Ibn Kesir, rahmetullahi alejhi, navodi predaju u istom značenju od Džabira, Ikrima, Seida b. Džubejra i Mudžahida. Hasan el-Basri, rahmetullahi alejhi, rekao je: "Ovaj ajet objavljen je povodom pjesme i muzičkih instrumenata." Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio je na muzičke instrumente i uporedio ih s bludom rekavši: "U mome narodu pojavit će se ljudi koji će dozvoljavati blud, svilu, alkohol i muzičke instrumente."¹²⁰ Riječ "dozvoljavati" znači da će to prakticirati i prema tome se odnositi kao da je dozvoljeno, bez ikakve griže savjesti, što je i prisutno u našem vremenu, tako da možemo vidjeti da ljudi koriste muzičke instrumente i slušaju muziku isto kao da je dozvoljena. U ovome segmentu neprijatelji islama uspješni su nauditi muslimanima, utjecati na muslimane i odvojiti ih time od spominjanja Allaha, subhanehu ve te'ala, i brige za svojom vjerom i svojim dunjalukom, tako da većina ljudi više sluša muziku nego što sluša učenje Kur'ana, recitiranje hadisa, predavanja učenjaka kojima se pojašnjavaju šerijatski propisi i mudrosti.

Stoga, o muslimani, klonite se svega što poništava i umanjuje vrijednost posta. Svoj post očistite od laži, prostih riječi i nepromišljenih postupaka. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko ne ostavi lažno svjedočenje, rad po njemu, proste riječi i nepromišljene postupke, pa Allah nema potrebe za njegovim ostavljanjem hrane i pića."¹²¹

Džabir, radijallahu anhu, rekao je: "Kada postiš, neka posti tvoje uho, i tvoje oko, i tvoj jezik od laži i zabranjenog. Ne uznemiravaj komšiju! Neka se na tebi primijeti dostojanstvenost i smirenost, i neka ti dan kada postiš ne bude isti kao i dan kada ne postiš."

Gospodaru naš, molimo Te da sačuvaš našu vjeru, sačuvaj naše organe od svega što Te srdi! Oprosti nama, našim roditeljima i svim muslimanima Svojom milošću, jer si, uistinu, Ti Najmilostiviji. Neka je Allahov salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, na njegovu porodicu i sve ashabe.

¹²⁰ Buharija.

¹²¹ Buharija i Ebu Davud.